

Nro. 34.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Aprilisnek 26-dik napján 1796-dik
esztendőben.*

* * *
*Céres isten asszony Márs istenhez
az Olympus hegyére!*

Hatalmas és pusztító istenség!

Epen most esett értésemre, hogy te a' múlt De-
cemberben kötött fegyver szünés után az Olym-
pus hegyén szállottál téli kvártélyba. A' békes-
ség isten asszonya *Iréne* ma nállam lévén beszél-
lette, hogy te faraó játékkal, bálokkal és demar-
cationále projectumokkal töltöd idődet. Illyenké-
pen a' fegyverszünés még eddig fel nem monda-
tott — te ugyan új sarukat és sarkantyúkat készi-
tettél magadnak, kardodat is meg élesitted; —

de azért még most is a' *Venus* isten asszony szolgálatjában lévő grátiákkal mulatod magadat, velek tréfálsz, enyelgezs, tántzolsz, dorbezolsz — és a' mint füleimbe súgta egy valaki, minden nap tele iszod magadat a' régi vitézek szokása szerént.

Hát ugyan miért akarod ezen gyönyörű életedet a' hadi nyomorúságokkal fel tserélni? mond meg *Márs* isten, mi ösztönöz tégedet erre? te immár sok tartományokat el pusztítottál — számtalan familiákat szerentsétlenné tettél — 30 milliárd assignátát meg eméltetted — sok ezer embert a' föld alá temettél — sok bénát, tsonkát, sántát csináltál — vald meg mit miveltél, mi oka hogy illy pusztító mesterségre adtad magadat?

Te magad jól tudod, hogy én igen jó és becsületes mezei isten asszony legyek — jó barátnéja vagyok a' békesség isten asszonyának, és ő is énnékem, és mind ketten közel való rokonjai vagyunk egymásnak. — Tehát hald meg a' mit elődbe terjesztek. Gyakorta meg vallottad előttem, hogy minden gratziákat felül halad a' békességnek isten asszonya — sokszor magasztaltad az ő jó indulatját, alázatosságát, szépségét, másokkal való nyájas társálgodását, és felebaráti szeretetét. — Nállam is kerested ötet úgy vélekedvén, hogy el rejtettem ötet birodalmamban — Oh jó *Márs*, melly szép dolog vólna, ha te ezen szép isten asszonynak ajánlanád vitéz kezeidet? Melly hamar meg szeleditene e' tégedet, melly szépen bánna veled — melly igen hizelkedne ő tenéked — melly szerentsés lennél te ő vele — miként tettik tanátsom te néked? — Gondold meg, hogy ő, ha még tovább is a' háború, pusztítás és viaskodások után fogsz ásétozni, tellyességgel nem ügyel reád — siket lélzen kéréseidre. Szentül fogadta nékem, hogy ha véget vetel a' hadakozásnak, szerentséssé fog tégedet tenni. — Melly nagyon meg bosszonkodott reád a' midön

a' *Rénus* bal partyáról

April. 12-dik napján hozzám küldetett leve.

lekből olvasnám előtte, hogy allig sütötték meg a' gyümölcs termő mezőket a' nap tavaízi sűgárai, a' midőn már is el kezdete azokat pusztítani a' hadakozásnak irgalmatlan istene. — Kevés szűlések lévén a' Frantziáknak a' vetésekre hajtyák ki lovaikat. — A' tsirajából ki bújt gabona nagy reménységet nyűjtott a' földmiveseknek, minde-nűtt igen szépen mutatta magát. — De bezzeg már most hasonlók mezeink a' kietlen pusztaság-hoz — egészen a' gyökérig ki rágattak zűld fű-ben lévű kenyereink, éjjel nappal lovak legeltet-nek azokon, mit várhatunk tehát magunkra nyo-morűságos éhelhalásnál egyebet? Tsaknem kétség-be esik a' földmives, magva, munkája, mind fűstbe ment, mitsoda idűt kell még érnűnk?

A' nagy *Jupiterre* kérlek *Márs* isten! gon-dold meg annyi számtalan embernek szerentsétlen-ségűt. — A' *Brabantzai* és *Lűttichi* levelek ha-sonlűképen panaszolkodnak. — Jűl tudod, hogy én vagyok a' föld gyűműltsének isten asszonya, védelmezűje, meg tartűja. — Engedd magadat meg engeszteltetni, sok keserves könnyűk folyta-nak le a' békesség isten asszonyának ortzáirűl, a' midűn ezen leveleket olvastam vűlna előtte. — Hogyha meg nem szűnsz a' hadakozástűl, örűkre meg útál tégedet. — Óh melly szépen üle vala-mellettem — *Márs!* ha őtet láttad vűlna! — Óh nem — meg nem érdemled barátomnűt látni! —

Elmėjének ide 's tova valű hánykodásai kűzt meg tsendesedvén a' békességnek isten asszonya egy kevésű, hozzám így szűllott: Hajlandűnak lenni láttatik *Márs* kéréseimre, mert épen most vettem *Koblentzbűl* levelet, mellyben iratik, hogy soha sem vűlt a' békességűrűl annyi szű mint most, sok derék és tekintetes hadi tisztek azzai biztat-nak bennűnket. — És miert ne adnánk hitelt be-szűdjeiknek — *Bűtsbűl* is azt írják, hogy a' két-résűrűl lett hadi kűszűletek el nem őlthattyák ben-nűnk a' békességűrűl valű reménységet. A' *Párisi* *Directorium* nagy hajlandűságot mutat a' Fels.

Császárval való meg békéllésre, 's azt kivannya tölle, hogy vállalja magára az ő és Anglia közt való közbenjáróságot. Kitsoda is folytathatná azt szerentséesebb előmenetellel a' *Bétsi* udvarnál, a' melly régtől fogva szives baráttya az Anglus nemzetnek, és minden dolgaiban egyenes szivüségét mutat. — Ez által a' közbenjárás által késedelmeztetik az ellenségeskedésnek el kezdése 's a' t.

Midön illyetén édes vigasztalásokról álmodozna a' békességnek kellemetes isten asszonya, hirtelen bé kopogtat ajtaján egy sebes posta, 's azt a' kedvetlen hirt vitte hozzája: „Távozz el Európának kívánsága! nemzeteknek reménysége! meg tsalt Márs isten, meg vetette sokízeni esedezésedet, ez a' kegyetlen siket isten. — Olaszországban már ki lötte a' nyilat, ki vont a' hüvelyéből öldöklő fegyverét — fel buzdította az ellenség ellen vitéz magzatját *Boliót*, a' ki *Wukassovich* Oberster vezérlése alatt egynéhány batalliont küldvén a' Frantziáság ellen, őket *Voltriból* ki üzette, egynéhányat közzülök a' földre teritetett, 200 zsák lisztet, 3000 mérő életet, és 300 ezer puskatöltést el vétetett töllök. Ez a' dolog, a' *Bétsi* Diarium tudósítása szerént, April. 8-dik napján történt — hasonló szerentséével verték őket vissza az Austriai seregek April. 10-ik és 12-dik napjain a' *Notte* és *Bra* nevű hegyeken. — Hanem az utolsóbb napot követett éjjel sűrű köd botsátkozván le a' földre, élt az ellenség az alkalmatossággal, egynéhány ágyúkat vonatott fel a' *Regino* hegyre, 's ugyan akkor és egyfersmind négy vagy öt ezer embert küldött a' *Madona* hegy mentében *Carcare* alá, mellyet jókor észre vévén a' Cs. Kir. seregek, vissza vonták magokat előbbi tanyájokra.

A' *Rénus* környékén is, így szólla tovább a' *Kurir*, másként vagynak a' környülállások, mint a' miképen te, áldott isten asszony gondolkozávala. — Gr. *Wurmser* Feldmarsal *Moguntziába* menvén April. 14-dikén, mindjárt a' következő napon hosszas hadi tanátskozást tartott vele, 's

a' több ott lévő Cs. K. Generálisokkal *Károly* fő hertzeg. — A' *Württembergi* és *Hohenlohe* hertzgek, *Stader*, *Lauer*, és több nevezetes Generálisok is jelen voltak abban. Itten is végéhez közelit a' fegyver szűnés, 's nem hiszem, hogy nyóltz napok alatt el ne kezdődjék az ellenségeskedés, induló félbe vagynak a' truppok; a' *Wiszbadenben* lévő külömbkülömbféle departementumok, mint p. o. a' magazinumokra ügyelő tiztség, a' hadi fő Commissariatus és a' tábori kassza *Moguntziába* jönni, amoda pedig hadi seregek menni parantsoltattak. — Sok kuriroknak és staffétáknak idestova való küldetések és más egyéb rendelések bizonyos jelei lehetnek a' majdan elkezdendő ellenségeskedésnek. Hólnap vagy hólnap után a' Szakfok is által mennek *Oppenheim* mellett a' *Rénuson*, és *Alzney*, 's *Kreuzenach* környéken fognak sátort vonni. — A' *Rénus* bal partyán tányázó seregek ölzve fogják magokat kaptsolni annak jobb partyán fekvő *Württembergi* hertzeg corpusával. — A' Frantziák sem vesztegelnek, egynéhányszor a' *Sieg* vizeig ki küldötték immár patroljaikat, holott számos battériákat készítettek az *Austriacusok*, “

Olasz Ország.

A' *Génuai* földre bé masirozott Cs. K. truppoknak vezérje *B. Boliö* hadi tárnokmester következő értelmű levelet küldött a' *Génuai* fő kormányfőnek:

Felséges Respublika!

A' hadi körülállások, kiváltképen egy olly ellenségnek negédsége, a' ki semmi határt nem esmér kívánságaiban, kényszeritenek engemet a' Fels. Császár által kegyelmesen vezérlésemre bízott armadiának egy részével, a' Fels. respublika birodalmába bé jönni. Tellyes reménységben vagyok, hogy minden itten eshető történetekben úgy fogja a' Fels. respublika a' Cs. K. trup-

pokat, mint barátságos hatalmat nézni, melly távol lévén az ártani akarátástól, nem más véget tett fel, hanem hogy a' minden jó rendeknek ellenségét, mind ezen respublika tartományaiban, mind azon Statusokban való előmenetelében, a' mellyeknek védelmezése kötelességemben áll, meg akadályoztassa. — Bizonyos lehet a' Felsőges respublika, hogy én minden birodalmát mint barátságos földet úgy fogom szemlélni, és abban jó rendet és szoros hadi fenytéket tartok; minden eleséget, fát és szalmát kész pénzel fogok megfizettetni. Nem kívánok egyebet, hanem hogy az alattam lévő truppoknak tsendes, és bátorságos által menetelt engedjen, annyival inkább, mivel én barátságos indulattal léptem a' Felső. respublika földjére, reménylem is, hogy illendő rendelkezéseket fog tenni az eránt, hogy semmi akadályoztatása ne legyen a' Cs. K. seregeknek, melly által könnyen alkalmatosság szolgáltatódhatna az ellenségeskedésre. *Irtam Alessandriai fő kvártélyomban Márt. 30-dik napján 1796 dik esztendőben. B. Boliö Cs. K. hadi Tárnokmester és fő vezér.*

Génuából April. 2-dik napján. Az ügy nevezett titkos denuntziáló tsédula által egy igen rettenő öszve esküvés nyilatkoztatott ki kórmányszékünknek, mellynek a' yólt a' fel tett tzélja, hogy a' *Tamas* kapuját a' Frantziák kezébe adják, és a' Fr. revolúcióhoz hasonló zúrzavarba ejtsék városunkat. (c) Leg ottan két bátorságra ügyelő Commissárius választatott ki, tellyes hatalom adat-

(c) *Denunciáló tsédula (Olaszúl Denunzie segrete) olly titkos irás, mellyet midön valaki a' Velentzei és Génuai respublikában, a' kórmányszéknek titkon tudtára akarja adni, az arra rendeltetett közönséges épületekben lévő márvány köből készitetett üres tsökbe bétotsátja. Deákúl litterae tecto nomine referentes, de qua re ad Senatum.*

tatván nékiek, hogy az ezen gonosz véteknek részeseit 24 óra alatt e' világból, a' gyanúsakat és henyélő embereket pedig, bátor hazafiak legyenek is azok, 2 elztendeig való számkivetésre kiküldjék. Már is sok illy meg bélyegzett emberek fogattattak el, minden közönséges öszve gyűlések és bútsú járások bizonyos ideig meg tilalmaztattak, a' kortsma házak, és vendég fogadók szorosán meg visgáltattak, és a' városnak setét járaibaiban olaj lámpások gyújtattak.

Páviából April. 9-dikén. Tsak most érkeze hozzánk *Génuából* egy hitelt érdemlő levél, mellyben arról tudósítatunk, hogy ott egy rettenetes öszve esküvés tudódott ki, mellynek titkos feltétele a' vala, hogy fejer vasárnapon, (dominica in albis) t. i. April. 3-dikán, a' midön a' szokás szerént nagy bútsú járások szoktak tartatni *Génuában*, egyfzeriben revolutiót inditsanak, a' Sz. Tamás kapuját ki nyitván a' közel lévő Frantziákat a' városba bé botsássák. Egyfzersmind a' pénzverő műhelyt, a' fegyveres tárt, és a' *Dogének* lako palotáját is el akarták foglalni. Hogy egygyet értettenek legyen a' Frantziákkal, abból is világos, hogy már 2 Fr. fregatte vólt a' várostól nem messze, a' mellyeken *Génuának* minden pénzét és kintsét el akarták vinni. Szerentséjekre jókor el árúttatott ez a' complot, 's mindjárt akkor minden kapuk bé zárattak, és már 20 személynél több el fogatott. Az öszve esküdtek közt tehetős és tekintetes emberek is vóltak. Leg ottan egy ítélő széket rendelt ki a' kórmányszék ezeknek a' haza árulóknak törvénybe való idéztetésekre, és mennél hamarább lehető meg íteltetésekre. Ezt a' gonosz öszve esküvést egy Austriai kém nyilatkozattatta ki, következésképen B. *Boliö* armadiája sebes lépésekkel való előmenetelének lehet közönni annak világosságra lett jövetelét. Azólta minden jól gondolkozó lakosok gyűlölik 's útálják a' Frantziákat; ellemben igen szives indulattal viseltetnek az Austriakusok eránt. — A' Cs. K. se-

regeknek forpostjai *Génuának* külső városáig patrólliroznak, mindenenütt örömmel 's betsülettel fogadtatnak, 's gyakorta jól és ingyen megvendégettetnek. B. *Boliö* egy tiszte és 100 önkényén való köz embert kivánt a' *Vukasovich* Oberster komandója alatt lévő *Károlyvári* batalliontól, 's azt a' választ vette, hogy mindnyájan szabad akarat szerént valók légyenek, tessék Ö Excellentiának mindenkor parantsolni. Illyenképen egy tiszte 's 100 ember küldettek ki recognoscirozni *St. Pier d' Arenaig*, holott 800 Frantziákra bukkánván velük üstökbe kaptak, közzülök 23 embert le sóztak 's meg sebesítettek, magok közzül 7 embernél több sebet nem kapván. Ezen vitéz Horvátoknak vitéz tetteket egész ármadiájánál ki hirdette 's magasztaltatta B. *Boliö*, meg mutatván, hogy az álhatatosság előtt semmi lehetetlenség nintsen, és hogy tsak a' viadal végződése után keljen az ellenség sokságát meg számlálni.

Északi Prusszia.

Igy nevezetik Lengyel Országnek az a' része, melly a' leg utólsóbb osztály alkalmatosságával a' Prussziai királynak jutott, és a' melly *Masóvidt*, *Sendomiriát*, és a' *Lythvániai* nagy herczegségnek egy részét magában foglalja. Ebben az északi Prussziában fekszik *Warsóvia* várasa is a' Lengyel királyoknak egynéhány száz esztendőig vólt ditső lakó helyek. Innen azt írják Mart. 25-dik napján: „A' minden esztendőben áldozó tsötörtökön tartatni szokott tzeremóniát, u. m. 12 vén férfiaknak lábok meg mosását, mellyet ennekelőtte önnön magok a' Lengyel királyok miveltek, a' közelébb múlt áldozó tsötörtökön *Albertrandi* úr vitte végbe a' Tanáts háznál. A' Husvétet meg előző estvén gyakoroltatni szokott ágyú durogások most abba maradtak; ellenben annál jobban harsogtak az Austriai részről. Az Orosz Császárné 1 millió, 200000 Lengyel forintban, az az, 300000 rénes forintban adta ki áren-

dába a' Lengyel Országi újabb keresményeiben lévő harmintzadokat és vámokat egy zsidó társaságnak, mellynek bátorságossabb folytatása végett 300 *Kozákot* adott nékiek bizonyos fizetésért. Azt mondják, hogy ezek az árendás zsidók egynéhány száz ezret fognak nyerni ezen árendájokból. — Az *Ukrajniából* vissza tért utasok erősítik, hogy el kerülhetetlenül háború fog lenni az Oroszok és Törökök közt; sőt azt beszélik, hogy azon *Ukasét*, az az, Császári parantsolatot is olvasták, mellyben az Orosz Császárné hadat izent a' fényes Portának, melly az utolsó békességnek néhány pontjait meg nem tartotta.

A' múlt hólnapnak 13-dikán *Grodnában* költ Cs. *Ukase* által minden Fr. portékáknak Orosz Lengyel Országba való bévitetése meg tilalmaztatott. — Az osztózó fejedelmeknek esett tartományok határjainak meg határozatása, nem az osztózó fejedelmek közt támadott egyenetlenség miatt, a' mint egy közönséges újság hamisan költötte vala, hanem a' hideg idő miatt nem mehetett tökéletességre.

G a l l i c z i a.

Lembergől Márt. 26-kán. E' napokban erős rekrutirozás vólt nálunk, erre a' tartományra 25000 embervetetvén, úgyhogy Galliciának visszavétetésétől fogva ennyi embert egyszerre nem adtunk. Az utolsó Török háború alkalmatosságával 18000 embert állítottunk ki, most pedig 7000 fővel többet. *Lemberg* várasából magából 140 ember vétetődött ki.

A' Török Országi határokról hozzánk is az a' tudósítás érkezett, hogy nagy készületeket tesznek az Oroszok a' Törökök ellen, minden magazinjaikat tele töltik, 's ármádiájokat illendő lábra állítják. — Ezeket pedig azért mondatnak mivelni, mivel a' fényes Porta szokatlan szorgalmatossággal erősíti véghelei várait, tölti fegyveres

tárait, szaporítja 's Európai módra exercirozza hadi seregeit, meg jobbitja flottáit, egyfóval békesség idejéhez nem illő hadi készüléteket tétett, mellyeknek valóságos okairól értekezni akarván az Orosz Császárné semmi válaízt nem nyert. — Végtére egyenes feleletet kívánt ez eránt *Konstáztinápolyban* lévő követje által olly forma jelentéssel, hogyha erre is némálkodni fog a' *Diván*, ollybá tartja, mintha valóságosan hadat inditana ellene, és magais el fogja kezdetni az ellenségeskedést e' tavalzon.

Kaminiekből, néhai Lengyel Országának a' Niester folyó vize mellett fekvő erősségéből Mart. 28-dikán. Hat hét múltván kélzen léznek az Oroszok ezen vár külső erősségeinek meg bővítésével; mindazáltal még sem hiszem, hogy hadat inditsanak a' Törökök ellen. A' *Pétersburgi* kabinet barátságos tractára lépett a' fényes Portával, melly ha tökéletességre mehet, fontos következéseket fog szülni. Eleitől fogva azon iparkodott a' Török Birodalom, hogy közönséges monarchiát, vagy inkább despotiát állithasson fel *Asiában*, melly fel tételét mindenkor a' *Persiai* Birodalom akadályoztatta, 's e' miatt gyakorta véres háború támadt e' két hatalmasság közt.

Most már üstökbe kapván az Oroszok *Georgia* miatt a' Persákkal, el kerülhetetlenül háború lézzen e' világnak azon részében, sőt már ki is ütött annak égő szikrája, a' honnan nem sokára nevezetes hirekkel kedveskedhetünk Európának.

Török Birodalom.

Konstáztinápolyból Márt. 10-dikén. A' *Ramadám*, az az, a' Muzulmanok nagy böjtje néhány nappal ennekelötte el kezdődött, a' melly idő alatt, valamint a' *Bejram* innepében, semmi nevezetes dolog történni nem szokott, a' melly a' kül-

földiek figyelmetességére méltó lehetne. (b) Ez az oka, hogy a' *Drinápoly* alá marsirozó Török hadi seregeknek hol létekről is semmi bizonyost nem tudhatni. — Hallatik ugyan, hogy a' *Kaukasus* hegyétől nem messze véres tsata történt volna az Oroszok és Persák közt, mellyben amazok ezeken diadalmaskodtak: mivel mindazáltal gyakorta hamis hirekkel tsábitanak mások bennünket, közönséges újság leveleink is nintsenek, a' mellyekben a' mi ma valóságnak lenni mondatik, hólnap ismét meghazuttoltatik, nem minden köztünk szárnyaló hírek adhatunk hitelt. Azonközben annyit mi is tudunk a' dologból, hogy ha még el nem kezdődött is a' *Persák* és *Oroszok* közt való ellenségeskedés, nem sokára öszve fognak egymással tsapni, mindazért, hogy a' *Heraclius* hertzeg testőrző Orosz katonák közül 300 embert öszve vagdaltak a' *Persák*, mindazért, hogy *Georgiában* mindenütt égetnek és pusztitnak a' hová mennek. — Közönségesen úgy gondolkoznak politicusaink,

(b.) A' *Ramadám* vagy *Ramazám* a' *Mahometánusoknál* minden kilentzedik hólnapban esni szokott böjti nagy innep, melly egész hólnapig tart, és a' mellyben a' nap enyészetéig sem enni, sem inni, sem dohányozni, sem feleségeikkel háltni nem szabad a' Törököknek. Ellenben mihelyt el nyugszik a' nap, és a' *Moséknek* avagy *Török templomoknak* tornyaiiba fel függesztetett olaj lampásokat az *Imámok*, az az, a' *Török papok* meg gyújtyák, leg ottan hozzá kezdnek a' vendégeskedéshez, 's azzal töltik el az éjjelnek nagyobb részét. A' ki a' *Ramazánt* meg rontja, avagy abban bort innya mérészel, minden kegyelem nélkül halál mondatik a' fejére. Olly szentségesnek tartják ezen hólnapot a' *Mahomet Proféta követői*, hogy az alatt a' *paraditsom* ajtaját nyitva állani, a' *pokol kapuit* pedig bé zároltatva lenni hiszik. —

hogy a' fényes Porta is titkos egygetértésben legyen a' Persákkal, és mihelyt elegendő hadi erővel léfzen, azonnal világosan ki fog kelni az Oroszok ellen. Mivel a' két utolsó szerentsétlen háborúság miatt nagyon el tsüggedett a' *Musulmanok* szive, úgy annyira, hogy tsupa emlékezetektől is reszketnek az Oroszoknak, arravaló nézve még előre magához akarja a' *Diván* a' nép szivét hódítani, és igen sok életet 's eleséget gyűjtet ölzve a' maga költségén, úgyhogy már most semmi szüksége nintsen a' kenyérnek.

Egy *Konstántzinápolyi* későbbi tudósításból im' ezeket olvassuk: „A' *Drinápoly* felé masirozó seregeknek vége hossza nintsen. Ezeknek nagyobb része *Albániai*, *Macedóniai* 's több szomszéd tartományokbeli hadi népből áll. — *Aprilisnek* első napjaiban 60000 főből álló tábor fog ott le telepedni. A' múlt héten 800 Asiai lovasokból álló tsupport, és egynéhány pattantyús kompánia masiroztak várasunkon keresztül 20 táborig ágyút vivén magokkal. Mind ezt, mind a' több seregeket Európai tisztek vezérlik, ezek által tanitattak az új hadi taktikára, mellyben sebes előmenetelt tesznek a' Musulmanok. A' Romániai *Beglerbeg* kórmánya alatt lévő 3000 főből álló Jantsárság is oda, t. i. *Drinápolyba* indult ki, kik mindnyájan tökéletesen meg tanúlták az új evolutiókat. A' kik azokat tanulni nem akarták, töbnire mind fogságra küldettek a' Császár parantsolatjából. Ezen új hadi mesterség szerént gyakorlott seregeket vezérlő hadi tiszte *Keavournak* neveztetik, a' ki mindennemű fegyverben való gyakorlásban igen jártas ember — *Drinápolyban* a' Császári palotában vagyon szállása, mellyben a' nagy Vezéren kívül semmi Török fő tisztnak lakni nem szabad.“

„A' kórmányszék parantsolattyára *April.* első napjáig készen kell lenni a' flottának, melly egyenesen a' *Kapután Basa* vezérlésétől füg, és 14 hadakozó hajóból, két fregattéből, és különb-

különbféle rangú apróbb hajókból fog állani, 's a' fekete tengeren úizkálni.

Német Birodalom.

Fridrik Albert Anhalt-Bernburgi hertzeg April. 10-dikén hirtelen való halállal múlt ki e' világból. Dél után 4 órakor egy kedves vadász legényével vadászatra ki menvén egy düllött fára le ült pihenni, legényét pedig tovább küldötte, azt mondván nékie, hogy majd maga is utánna megyen. A' vadász egynéhány órákig héjjában várakozván utánna, gyanúságba esett ura eránt, a' helyet holott le ült meg nem jegyezvén, imitt amott kereste, kiáltozott, és minekutánna semmi feleletet nem hallott vólna haza ment, az udvarban lármát ütött, 's többed magával az erdőbe ki menvén, az egész éjjel keresték a' hertzeget, de csak reggeli 4 órakor találták azon düllött fán meg merevedve, 's flintáját maga mellé helyheztetve. Kétség kívül a' guta ütés végzette ki e' világból. Minden hiv jobbágyai fájlalják ennek a' jó fejedelemnek nem várt halálát, a' ki Aug. 15-ik napján 1735-dikben született e' világra, 's 1765 ikben kezdett uralkodni. *Elek Fridrik Krestely* egyetlen egy fia követte édes attyát az uralkodásban, a' ki nem régiben egy *Hesszen-Kasszeli* hertzeg alszont vett magának feleségül 29 esztendőskorában. —

A' *Magdeburgi*, és *Halberstadt*i környékeken sok gyúlladások történtek néhány hólnapoktól fogva. *Wilschlébenben* *Magdeburg* szomszédságában Márt. 7 dikén 35 ; *Harlslebenben* *Halberstadt*tól nem messze 32 házak égtek le. *Hederslebenben* 3 helyeken ütötte ki magát a' tűz 's végtére a' helység végén lévő juhász házat és 120 darab juhait emészttette meg. Egy *Badeborn* nevű faluban is két különböző helyen vetett egyszersmind lángot. Egy paraszt házban ágyban feküdt beteg alszont, a' ki ennekelőtte 25 esztendővel kedves fia meg

halván azt a' fogadást tette, hogy valameddig él, az Isten földjére lépni nem fog, erőszakosan kellett a' tűz közepéből ki ragadni. Egy *Eisenaki Kalten-Wesztheim* nevű népes helységben 111 ház lett porrá 's hamuvá, holott sok pénz, butor és barom meg emésztvén felettébb nagy kárt okozott, a' lakosok között is nem kevesen vezteték el élteket.

A' *Halberstadti* fő iskolának fellyebb való magasztaltatására, egy tudós commissiót rendelvén ki a' *Brunsvigiai* uralkodó hertzeg azt a' kérdést tette eleibe a' meg vizsgáltság végett, nem jobb volna e' azon fő iskolát *Brunsvigiába* által tenni? Ez a' commissió minden környülállásoknak szoros meg fontolása után abban állapodott meg, hogy jobb lesz az *Halberstadt*ből *Brunsvigiába* által tenni, és minden tudományokban, 's szép mesterségekben hires mestereket állitván virágzóbbá tenni igyekezni.

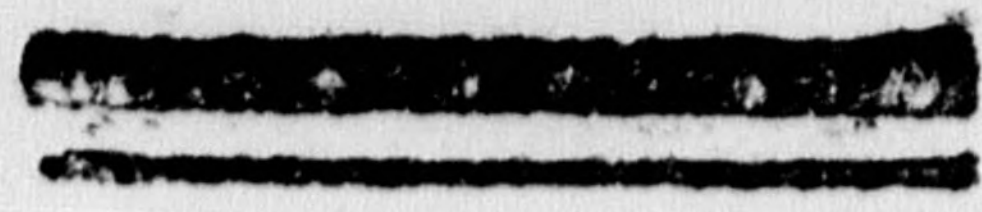
A' *Berlini* Kir. udvarhoz küldetett *Dániai* rendkívül való követ B. *Rosenkranz* April. 14-kén jelent meg leg első audientzián a' király előtt.

April. 9-ikén folytatott meg Európa egy szélesen ki terjedt tudományú és nagy tapasztalású tudós tagjától *Bilguer János Ulriktól*, a' belső és seb orvosi tudományoknak Doctorától, Prussziai Kir. generál chirurgustól, a' ki is életének, 76 K. szolgálatjának pedig 54 ik esztendejében holt meg *Berlin* városában. Születésére nézve Helvetus, 's nevezetesen a' *Grizonok* respublikájából való vólt, a' ki a' belső orvosi tudományt elsőben *Basileában*, annakutánna a' *Strafsburgi* fő iskolában tanulta, 's végzette is el. Annakutánna a' seb orvosi tudományak tanulására adván magát mind ott, mind Párisban, az úgy nevezett *Hotel de Dieu* és *Charite* ispotályokban sok szép próbáit adta tapasztalással öszve kötött orvosi és seb orvosi tudományának. A' *Württembergi* dragónyos regementnek fel állításakor annak regement

Chyrurgusává választatott 1742-dikben, hasonló rangal Prussziai szolgálatba állott, holott sok ezer katonának meg mentette a' kezét és a' lábát az amputatiótól, mellyel ő előtte igen adakozóan sáfárkodtak a' Prussziai tábori seb orvosok. Mind ezen, mind más tárgyakról írott tudós munkái nagy kedvességet nyertek az okos publicumtól, és mind Frantzia és Angliai, mind Hollandiai nyelvekre által forditattak. Néhai II *Jósef* a' tudományoknak és tudósoknak érdemek szerént való betsülkője Német Birodalombeli nemességre emelte őtet; néhai II *Fridrik* Prussziai király is igen betsülte, 's gyakorta királyi jótéteményeivel is érdeklette. — *Tissót*, *Brambilla* 's több ezekhez hasonló tudós emberek, tisztelői 's barátjai voltak, sok tudós académiák magok kebelébe fel vették. A' Magy. Kurir Írója is egy igen jószívű, felebaráti szeretettel tellyes, tehetsége felett is jóltévő, az együtt társalkodásban nyájas, és sok szép tudományokkal ékeskedő személynek lenni ismérte *Esculapnak* ezen érdemes magzatját,

Spanyól Ország.

A' *Madritti* tudósítások szerént, olly nagy hidegek és havak vóltak a' múlt Mártiusban a' természet szerént igen meleg Spanyól Országban, (Itten nyárban a' rendkívül való nagy hévség miatt nappal alufznak, 's éjjel dolgoznak az emberek, nevezetesen dél után 4, 5 órától fogva, más nap dél előtt 9—10 óráig), a' minéműekre a' legidősebb emberek sem emlékezhetnek. Febr. 28-dikán havazni kezdvén *Madrittban*, egynéhány napokig éjjel nappal szüntelen esett úgy annyira, hogy minden úttzákon 4 araszni hó feküdt. — Egyszersmind a' kemény hideg is egynéhány pertz-ni jeget tsinált, 's egész 8 napig tartott. Ez a' hirtelen való és szokatlan idő változása igen sok nyavalyákat okozott, a' mellyek számos embereket meg fosztottak életektől.

Mind a' hideg és mély havak, mind az ezeket meg előzőtt hosszas esőzések nagyon akadályoztatták a' Kir. udvar utazását. — A' *Sveviglia* mellett folyó *Gvadaluivir* nevű folyó viz fel duzzadván 's partjain özönét ki öntvén a' múlt *Januariusban*, minden tsinált utakat semmivé tett, 's allig lehetett azokat az udvar oda lett meneteleig meg újítani. — Innen Febr. 29 dikén szándékozott a' Kir. udvár ki indulni, 's Márt. 3 dikán *Kádixba* menni, holott fényes készülétek tétetődtek Ö K. Felségek el fogadásokra.

D á n i a.

Az *Asiában* kereskedő társaságnak April. 6 dik napján tartott közönséges gyűlésében az a' kérdés tétetett fel, nem jobb volna é a' nap nyugoti Indiákban lévő factorájokat egészen el törteni, nevezetesen a' *Tranquebarban* lévő, melly feletébb nagy költségében telik a' társaságnak? Az ennek vizsgálására ki választatott 's a' dolgot jól érteő fzemélyekből álló commissió abban az értelemben vólt, hogy nemtsak hasznos, hanem szükséges is azon factorájoknak további fenn tartása — Mindazáltal a' *Tranquebarban* lévőre nézve azt végezte a' társaság, hogy az oda való factoroknak hivataljok tsak addig fog tartani, mig más kereskedő hajók érkeznének oda, következésképen az utolsó hajó mindenkor köteles egy olly fzemélyt ott hagyni, a' ki más hajóknak oda meneteleig szedje bé a' szükséges portékákat, 's azután adjon másnak helyet.

A' *Koppenhágai* tüzet óltó eszközökre nézve különbkülönbféle új rendelések tétettek. Az előbbeni vizes tonnák helyet négy annyi nagyságú, és két kerekű taligákon fekvő nagy tonnák készíttetnek, a' mellyeknek vízzel leendő meg töltetések végett minden uttzákban szivárványos kútak készíttetek. Egy illy tonna az ezen felül lévő ajakkal egyetemben 70 tallérban fog kerülni, minthogy pedig 140 illyen tonna fog készítetni, nem kis költség kívántatik hozzája.